

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.012.03.2017
P/17/041

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/041 - Aktywizacja zawodowa młodzieży przez Ochotnicze Hufce Pracy.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontroler	Wiesław Kaszak specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/104/2017 z dnia 2 czerwca 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Hufiec Pracy 16-6 w Wałczu ¹ , ul. Bankowa 13, 78-600 Wałcz.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ireneusz Gaworek, Komendant Hufca, od 30 sierpnia 1993 r. ² , (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

Hufiec w latach 2014-2016⁴ realizował zadania w zakresie kształcenia, wychowania i zatrudnienia młodzieży w celu przeciwdziałania jej marginalizacji społecznej.

Hufiec zapewniał wychowankom możliwość kształcenia i uzyskania kwalifikacji zawodowych, jednak nie sporządzał analiz rynku pracy w celu dostosowania oferty kształcenia do aktualnych potrzeb. Naukę zawodu Hufiec prowadził w 19 zawodach, w tym w 6 w 2014 r. i 1 w 2016 r. zaliczanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie⁵ do zawodów nadwyżkowych. Mogło to utrudniać absolwentom OHP znalezienie zatrudnienia w wyuczonym zawodzie.

Spośród 121 absolwentów z lat 2014-2016 po 6 miesiącach od ukończenia kształcenia nawiązano kontakt z 70 (57,8% ogółu), z których 34 absolwentów (28,1%) kontynuowało naukę w formie szkoły wyższego stopnia lub szkolenia, a 19 absolwentów (15,7%) miało pracę, z tego 8 w wyuczonym zawodzie. Ponadto w *Księgach Absolwentów* z lat 2015-2016 nie było informacji o ich udziale w działaniach Klubu Absolwenta OHP.

Badanie dokumentacji 30 absolwentów z lat 2014-2015 wykazało, że 24 z nich podejmowało okresowo pracę zarobkową i opłacało składki na ubezpieczenia społeczne⁶ (17 miało umowy o pracę, 5 umowy zlecenia i 2 prowadziło własną działalność gospodarczą). W latach 2014-2016 Powiatowy Urząd Pracy w Wałczu⁷ zarejestrował 16 z 30 absolwentów Hufca w ewidencji osób bezrobotnych lub poszukujących pracy. Na dzień 31 maja 2017 r. 8 z 30 absolwentów miało zatrudnienie.

¹ Dalej: Hufiec.

² Dalej: Komendant.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

⁴ Badany okres obejmował lata 2014-2016 (oraz 2017 r. do czasu zakończenia kontroli w zakresie osiągniętych efektów), a także lata wcześniejsze w zakresie niezbędnym dla realizacji celu kontroli.

⁵ Dalej: WUP.

⁶ Na podstawie informacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Inspektoratu w Wałczu (zwanego dalej: ZUS) udzielonej w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2017 r., poz. 524) zwanej dalej ustawą o NIK.

⁷ Na podstawie informacji Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu (zwanego dalej: PUP) udzielonej w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

Hufiec uzyskał niższą od średniej krajowej efektywność działań edukacyjno-wychowawczych w latach szkolnych 2013/14, 2014/15 i 2015/16. Efektywność kształcenia⁸ na poziomie gimnazjum wynosiła odpowiednio 84,0%, 64,4% i 65,6%, natomiast w skali kraju wynosiła 81,8%, 83,1% i 80,6%. Efektywność kształcenia na poziomie nauki zawodu wyniosła 73,7%, 83,9% i 70,4%, natomiast w skali kraju wynosiła 91,20%, 92,10% i 91,3%. Wskaźnik wykuszalności⁹ wynosił 17,7%, 20,8% i 19,0%, a w skali kraju 7,3%, 5,96% i 6,0%. Frekwencja uczestników na zajęciach szkolnych i na zajęciach praktycznych była wyższa od średniej krajowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. Dostosowanie oferty Hufca do oczekiwań rynku pracy.

Hufiec współpracował z Powiatowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wałczu¹⁰ oraz z Zespołem Szkół Miejskich nr 2 w Wałczu¹¹.

Hufiec jest jednostką organizacyjną o charakterze opiekuńczo-wychowawczym, podległą Zachodniopomorskiej Wojewódzkiej Komendzie OHP w Szczecinie¹². Do zadań Hufca¹³ należało zapewnienie młodzieży zagrożonej opuszczeniem systemu edukacji, możliwości kształcenia i przygotowania zawodowego oraz opieki wychowawczej nakierowanej na profilaktykę, socjalizację i resocjalizację¹⁴. W regulaminie określono m.in.: obszary jego działań (kształcenie i przygotowanie zawodowe, opieka i wychowanie), współpracę ze środowiskiem lokalnym, zasady oddziaływań edukacyjnych, tryb kierowania i warunki przyjęcia uczestników do Hufca, organizacja i nadzór jego działalności, etatyzację, zadania organów opiniodawczo – doradczych i samorządowych, obowiązki pracowników Hufca, prawa i obowiązki uczestników, podstawową dokumentację do prowadzenia przez Hufiec¹⁵, sposób organizowania działalności kontrolnej.

Przy Hufcu funkcjonowała: Rada Pedagogiczna (kadra Hufca oraz nauczyciele) i organ samorządowy - Rada Młodzieży (przedstawiciele grup wychowawczych).

(dowód: akta kontroli str. 6-37)

1.1. W badanym okresie, Zachodniopomorski Komendant Wojewódzki OHP w Szczecinie¹⁶ ustalał planowany potencjał organizacyjny na dany rok kalendarzowy. Dla Hufca zaplanował po 165 uczestników w poszczególnych latach badanego okresu.

⁸ Liczona, jako iloraz sumy absolwentów i osób promowanych do następnej klasy do ogólnej liczby uczestników.

⁹ Stosunek liczby uczestników, którzy opuścili szeregi OHP w trakcie roku szkolnego z powodów innych niż zakończenie kształcenia, do liczby wszystkich uczestników objętych opieką OHP w danym roku szkolnym.

¹⁰ Dalej: PCKiU.

¹¹ Dalej: ZSM.

¹² Dalej: ZWK lub Komenda.

¹³ Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym opracowanym przez Komendanta Hufca z 26 września 2014 r., zatwierdzonym przez Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Komendanta OHP w Szczecinie oraz Regulaminem Organizacyjny Hufca Pracy 16-6 OHP w Wałczu z września 2016 r.

¹⁴ Organizacja kształcenia i wychowania opierała się o wydawane corocznie przez Biuro Edukacji i Organizacji Jednostek Opiekuńczo-Wychowawczych OHP Komendy Głównej (BEO) „Wytoczne do organizacji i nadzoru kształcenia i wychowania w OHP” lub „Wytoczne do organizacji i nadzoru procesu edukacji w OHP”. Wytoczne na rok szkolny 2014/2015 zawierały Standardy działań opiekuńczo-wychowawczych w Ochootniczych Hufcach Pracy. Stanowiły one podstawę planowania działalności edukacyjnej w zakresie trzech obszarów: kształcenia i szkolenia młodzieży, opieki i wychowania młodzieży oraz organizacji jednostek opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto Hufiec funkcjonował w oparciu o zarządzenie Komendanta Głównego OHP nr 23/BKG z 22 grudnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia do użytku dokumentów: Biuro Wojewódzkiej Komendy OHP – standardy funkcjonowania, Hufiec Pracy – standardy funkcjonowania, Środowiskowy Hufiec Pracy – standardy funkcjonowania, Ośrodek Szkolenia i Wychowania – standardy funkcjonowania, Centrum Kształcenia i Wychowania – standardy funkcjonowania.

¹⁵ Rejestr zarządzeń, książka kontroli zewnętrznych i wewnętrznych, arkusz organizacyjny Hufca, miesięczny grafik pracy kadry, książka ewidencji uczestników, kwestionariusz osobowy uczestnika Hufca, dzienniki zajęć wychowawczych, karta szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, zgoda na udział w imprezach wychowawczych, zgoda na wykorzystanie wizerunku, zgoda na przetwarzanie danych osobowych.

¹⁶ Dalej: Komendant Wojewódzki.

W zarządzeniach¹⁷ wydawanych w sprawie powołania komisji rekrutacyjnych w jednostkach opiekuńczo-wychowawczych OHP, w celu przygotowania i przeprowadzenia naboru młodzieży do jednostek na dany rok szkolny, Komendant Wojewódzki zobowiązywał kierowników jednostek opiekuńczo-wychowawczych do:

- powołania komisji rekrutacyjnych w podległych jednostkach OHP,
- przekazania do ZWK zarządzeń i harmonogramów realizacji rekrutacji,
- sporządzenia i przesłania do ZWK sprawozdania z realizacji prac komisji rekrutacyjnych wraz z informacjami dotyczącymi przebiegu akcji informacyjno-promocyjnej,
- osiągnięcia zakładanych stanów w poszczególnych jednostkach organizacyjnych zgodnie z planowanym średniorocznym potencjałem organizacyjnym.

(dowód: akta kontroli str. 381-388)

Według stanu na 30 września 2014 r., 2015 r. i 2016 r. Hufiec zrekrutował odpowiednio 41, 59 i 83 osoby. Stan liczbowy uczestników w tym okresie wyniósł odpowiednio 157, 163 i 172 osoby. Hufiec zrekrutował do nauki następujących zawodów:

- 2014 r. - kucharz (5 osób), fryzjer (9), sprzedawca (14), murarz-tylnik (8) i po 1 osobie: elektromechanik, stolarz, tapicer, mechanik pojazdów samochodowych, ślusarz,
- 2015 r. – kucharz (11 osób), fryzjer (6), sprzedawca (22), murarz-tylnik (5), operator obróbki skrawaniem (1), tapicer (1 osoba), monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (3), mechanik pojazdów samochodowych (6), monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych (2 osoby), lakiernik (2 osoby),
- w 2016 r. – kucharz (9 osób), fryzjer (22), sprzedawca (21), murarz-tylnik (7), stolarz (2), monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (3), mechanik pojazdów samochodowych (5), elektryk (13), weldniarz (1).

Według stanu na 31 grudnia lat 2014-2016 Hufiec wykonał plan rekrutacji odpowiednio w 134,2% (51 osób przy planie 38), 122% (61 przy planie 50) i 145,6% (83 przy planie 57). Uwzględniając rekrutację uzupełniającą Hufiec objął swoimi działaniami w ciągu roku szkolnego 2014/15, 2015/16 i 2016/17 odpowiednio 187, 182 i 184 osoby, z których w gimnazjum dla dorosłych kształciło się odpowiednio: 50, 45 i 32 osoby, przygotowaniem zawodowym i nauką zawodu objętych było odpowiednio: 87, 100 i 100 osób, rzemieślniczą nauką zawodu odpowiednio: 50, 37 i 52 osób.

(dowód: akta kontroli str. 4-5, 298-302, 320-344)

Komendant wyjaśnił m.in. *głównym powodem nieosiągnięcia wymaganego stanu we wrześniu był zbyt mały nabór do klas Gimnazjum dla Dorosłych. Na miejsce 15 absolwentów zrekrutowano tylko 12 uczestników. Plan naboru ustalony w miesiącu kwietniu często z wielu względów nie był adekwatny do ilości kandydatów przyjętych we wrześniu. Gimnazja w tak wczesnym okresie nie były w stanie przewidzieć dokładnej ilości osób, które będą mogły i chciały kształcić się w ramach Hufca. Ponadto uczniowie brali pod uwagę do systemu OHP, w przypadku promocji w macierzystej placówce rezygnują z oferty Hufca. We wrześniu 2015 r. HP 16-6 w Wałczu osiągnął stan 157 uczestników. Maksymalny stan Hufca to 163 osoby (z wymaganych 165) został osiągnięty w grudniu 2015 r. Powodem niezrealizowania pełnego stanu w tym roku był niż demograficzny, w wyniku, którego technika i licea przyjmowały chętnych nawet ze słabymi wynikami w nauce. Uczniowie dopiero po pewnym okresie przenosili się do zasadniczej szkoły zawodowej i Hufca. (...) nie osiągnięto stanu Hufca również przez dużą wykuszalność w tym okresie.*

Ponadto komendant wyjaśnił, że (...) w dniu 19.09.2016 r. została założona księga rekrutacji. Komendant i kadra hufca dokonują w niej zapisów dotyczących rekrutacji na

¹⁷ Zarządzenie: nr 16 z dnia 10 maja 2013 r., nr 7 z dnia 20 maja 2014 r., nr 17 z dnia 25 maja 2015 r., nr 16 z dnia 11 maja 2016 r.

dany rok szkolny zgodnie z wytycznymi Komendy Głównej OHP: rozpoznanie potencjału; udział Hufca i promocja działań w imprezach i wydarzeniach na terenie Wałcza; wizyty promocyjno-rekrutacyjne w szkołach; rozmowy z pedagogami i dyrektorami szkół oraz pracownikami instytucji zajmujących się młodzieżą.

(dowód: akta kontroli str. 345)

W badanych latach Hufiec oferował kształcenie w 19 zawodach: kucharz, fryzjer, sprzedawca, murarz – tynkarz, operator obrabiarek skrawających, mechanik, monter maszyn i urządzeń, elektromechanik, stolarz, tapicer, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, mechanik pojazdów samochodowych, elektryk, wędliniarz, monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych, lakiernik, ślusarz, piekarz.

W latach 2014-2016 wskaźnik wykuszalności wyniósł odpowiednio 17,7%, 20,8% i 19%, efektywność kształcenia na poziomie gimnazjum odpowiednio 84,0%, 64,4% i 65,6%, a na poziomie nauki zawodu 73,7%, 83,8% i 70,4%.

Wskaźniki te na poziomie kraju (średnie wszystkich OHP) wynosiły odpowiednio: wykuszalność 7,3%, 5,96% i 6,00%; efektywność kształcenia na poziomie gimnazjum 81,80%, 83,10% i 80,60%, efektywność kształcenia na poziomie nauki zawodu 91,20%, 92,10% i 91,30%.

(dowód: akta kontroli str. 4-5, 129-134)

Komendant wyjaśnił, że spadek efektywności kształcenia był związany m.in. z:

- *popołudniowym systemem nauki – duża grupa uczestników była spoza Wałcza, więc musiała dojeżdżać komunikacją miejską z mniejszych miejscowości. Osoby te, by zdążyć na zajęcia często wyjeżdżały z domu przed południem. Po zakończeniu zajęć wracały do swoich domów późnym wieczorem nie mając siły i czasu na wykonanie zadań domowych. W konsekwencji prowadziło to do ich rezygnacji. W roku szkolnym 2014/2015 z tego powodu ubyło 6 osób (13,3%), a w roku szkolnym 2015/2016 - 2 osoby (6,25%),*
- *rezygnacją przed egzaminami semestralnymi lub ich niezdaniem. W Gimnazjum dla Dorosłych obowiązuje semestralny system egzaminów ze wszystkich przedmiotów. Dopiero po pozytywnym ich zdaniu uczestnik może rozpocząć następny semestr. W przypadku niezdania jednego z egzaminów, uczestnik był skreślany z listy uczniów i nie mógł kontynuować nauki w szkole dla dorosłych, czyli OHP. Osoby takie były kierowane przez dyrektorów do szkół macierzystych. Powyższy system był uciążliwy dla młodych osób i często zniechęcał ich do tego typu formy nauki. W związku z tym w roku szkolnym 2014/15 z tego powodu ubyło 8 osób (17,8%), a w roku szkolnym 2015/16 - 5 osób (15,5%),*
- *po ukończeniu 18 roku życia część osób porzucała kształcenie i rezygnowała ze szkoły argumentując to brakiem obowiązku szkolnego. W roku szkolnym 2014/15 z tego powodu ubyły 2 osoby (4,4%), a w roku szkolnym 2015/16 - 4 osoby (12,5%).*

(dowód: akta kontroli str. 101)

Hufiec oferował przede wszystkim możliwość przygotowania zawodowego w formie nauki zawodu na statusie młodocianego pracownika. Jednocześnie uczestnicy Hufca doksztalcali się w Zasadniczej Szkole Zawodowej w Wałczu, niezależnie od statusu pracodawcy, z którym młodociany pracownik zawarł umowę. Dla młodzieży, która uczyła się zawodu u pracodawcy zrzeszonego w Izbie Rzemieślniczej, końcowy egzamin był przeprowadzany przed Komisją Izby Rzemieślniczej. Pozostali uczestnicy Hufca uczący się zawodu u innych pracodawców zdawali egzamin przed Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Poznaniu¹⁸.

Efektywność zdawania egzaminów kwalifikacyjnych, w okresie objętym kontrolą, wyniosła:

¹⁸ Dalej: OKE.

- 81,3% w roku szkolnym 2013/14 – z 16 absolwentów, w tym kształcących się w zawodach ślusarz, stolarz, mechanik samochodowy do egzaminu przed OKE przystąpiło 8 absolwentów – zdało 5 (63%); kształcących się w zawodach murarz i fryzjer przed Komisją Izby Rzemieślniczej zdawało 8 absolwentów – zdało 8 (100%),
- 86,8% w roku szkolnym 2014/15 – z 38 absolwentów, w tym kształcących się w zawodach kucharz, sprzedawca, ślusarz, operator obrabiarek skrawających, mechanik monter maszyn i urządzeń przed OKE zdawało 26 absolwentów – zdało 21 (81%); kształcących się w zawodach fryzjer, murarz-tylnik, mechanik samochodowy, elektromechanik, stolarz przed Komisją Izby Rzemieślniczej zdawało 12 absolwentów – zdało 12 (100%),
- 90,6% w roku szkolnym 2015/16 – z 32 absolwentów, w tym kształcących się w zawodach sprzedawca, kucharz, ślusarz, operator obrabiarek skrawających, lakiernik przed OKE zdawało 23 absolwentów – zdało 20 (87%); kształcących się w zawodach fryzjer, cukiernik, murarz przed Komisją Izby Rzemieślniczej zdawało 9 absolwentów – zdało 9 (100%).

(dowód: akta kontroli str. 130, 132, 134)

Komendant wyjaśnił, że główną przyczyną słabszego wyniku egzaminów zawodowych w roku szkolnym 2013/14 i 2014/15 była utrudniona forma zdawania egzaminów w OKE, wynikająca z możliwości poprawki dopiero po roku oraz formułowania pytań i zadań często w sposób mniej czytelny dla zdającego niż w egzaminach przeprowadzanych przez Komisję Izby Rzemieślniczej.

(dowód: akta kontroli str. 131-134)

W latach 2014-2016 wskaźnik wykuszalności wyniósł odpowiednio: 17,7%, 20,8% i 19%. Komendant wyjaśnił, że wykuszalność związana była z: *rezygnacją ze względu na ukończenie 18 lat i brakiem obowiązku szkolnego (wyjazdy za granicę, urodzenie dziecka, kształcenie kursowe lub wcześniejsze wejście na rynek pracy ze względu na trudną sytuację rodzinną), zmianą zawodu lub szkoły, brak promocji do następnej klasy.*

(dowód: akta kontroli str. 101)

Analizie poddano działania podjęte przez Hufiec wobec 5 uczestników, którzy zrezygnowali w tych latach z nauki w Hufcu. Podjęte działania polegały na rozmowach z instruktorami praktycznej nauki zawodu, rozmowach w obecności danego ucznia, z nauczycielami, z udziałem pedagoga oraz rozmowach indywidualnych. Współpraca w 3 przypadkach miała charakter cykliczny i polegała na kilku (od 2 do 5) rozmowach z instruktorem, 2-3 spotkaniach z rodzicami, rozmowie z kuratorem sądowym (1 przypadek), 2-3 spotkaniach z wychowawcami i nauczycielami danego ucznia oraz na spotkaniach indywidualnych polegających na próbach wyjaśnienia przyczyn rezygnacji. W pozostałych 2 przypadkach współpraca miała charakter incydentalny: w jednym przypadku uczestnik zrezygnował ze względu na wyjazd do pracy za granicę, a w drugim ze względu na podjęcie pracy (ukończony 18 rok życia) oraz planowanie wyjazdu za granicę.

(dowód: akta kontroli str. 4-5, 104-105, 129-134)

W okresie od października 2014 r. do grudnia 2014 r. w Hufcu był realizowany unijny program *Równi na rynku pracy*. Adresatami programu byli młodzi ludzie w wieku 15-24 lata, którzy spełniali ustawowe warunki objęcia wsparciem przez OHP, (tj. w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym z terenu Walcza i okolic). Programem objętych zostało 15 osób. Zakładał on przeprowadzenie kursów w zakresie następujących zawodów: kucharza - 2 osoby, tokarza, frezera CNC – 3, spawacza MAG 135 – 3, sprzedawcy z obsługą kasy fiskalnej i programu magazynowego – 5, magazyniera z obsługą wózka jezdniowego, kasy fiskalnej i magazynowego programu komputerowego - 2.

W okresie od marca 2016 r. do marca 2017 r. Hufiec realizował dla 10 osób program unijny *Obudź swój potencjał – YEI*, w ramach inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. W ramach programu odbywały się kwalifikacyjne kursy zawodowe. Programem objęte zostały osoby doksztalcające się w zakresie: sprzedawcy z obsługą kasy fiskalnej i programu magazynowego – 5 osób, magazyniera z obsługą wózka jezdniowego, kasy fiskalnej i magazynowego programu komputerowego - 3, fryzjera – 1, pracownika administracyjno-biuroowego z elementami księgowości - 1.

(dowód: akta kontroli str. 346-347, 354-368, 372-380)

1.2. W Hufcu w latach 2014-2016 zatrudnionych było 6 osób, w tym 4 na pełny etat oraz 2 osoby na ½ etatu. Średnia liczba wychowanków przypadająca na jeden etat wychowawcy wynosiła odpowiednio: 34, 33, 36; maksymalna liczba wychowanków 36, 41, 41; a minimalna 31, 30, 30.

Zgodnie z zarządzeniem Komendanta Głównego OHP nr 23/BKG z dnia 23 grudnia 2014 r.¹⁹ potencjał organizacyjny Hufca winien kształtować się w następujący sposób: liczebność uczestników nie mniej niż 90 (w szczególnych przypadkach od 60 do 90 uczestników), a grupy wychowawczej średnio około 30 uczestników OHP objętych kształceniem i wychowaniem.

Zatrudnione osoby posiadały wykształcenie pedagogiczne zgodne z *zasadami funkcjonowania i strukturą jednostek organizacyjnych ochotniczych hufców pracy* wydanymi przez Komendanta Głównego OHP. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki długotrwałej nieobecności w pracy jednego lub więcej pracowników Hufca.

(dowód: akta kontroli str. 106, 121-122, 389-391)

1.3. Hufiec nie dysponował danymi o młodzieży zagrożonej lub przedwcześnie opuszczającej system edukacji. Nie prowadzono w Hufcu rejestru podejmowanych działań służących uzyskiwaniu danych o osobach, które mogły być kandydatami do nauki w Hufcu. Potencjalnymi uczestnikami były osoby osiągające bardzo słabe wyniki nauczania w gimnazjum, niejednokrotnie zaniedbujące obowiązek szkolny, wywodzące się z rodzin dysfunkcyjnych, dla których najlepszym rozwiązaniem na usamodzielnienie się było zdobycie zawodu umożliwiającego szybkie podjęcie pracy. Ponadto osoby, którym nie powiodło się w szkole ponadgimnazjalnej, technikum lub liceum i były zainteresowane zdobyciem kwalifikacji zawodowych w formie nauki zawodu.

We wrześniu 2016 r. Komendant założył tzw. *księgę rekrutacji*, w której odnotowywano działania służące rekrutacji w 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 337-344)

Komendant wyjaśnił, że (...) ze względu na ustawę o ochronie danych osobowych szkoły oraz instytucje zajmujące się młodzieżą nie udostępniają swojej bazy danych dotyczących konkretnych osób zagrożonych marginalizacją. W związku z tym działaniami rekrutacyjnymi mogą być objęci tylko te osoby, które samodzielnie zgłoszą się do Hufca.

(dowód: akta kontroli str. 102)

1.3.1. Hufiec nie posiadał danych, jaka część młodzieży nie została objęta działaniami opiekuńczo-wychowawczymi.

Według informacji pozyskanej w trybie art. 29 ust.1 pkt. 2 lit. f ustawy o NIK od Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Nieletnich i Dorosłych Sądu Rejonowego w Wałczu w kurateli sądowej pozostawało: 68 osób w 2014 r., 78 osób w 2015 r. i 72 osoby w roku 2016 r. Były to osoby młodociane w wieku do 17 roku życia, które z różnych przyczyn zostały objęte kuratelą sądową i mogły podjąć kształcenie w ramach struktur OHP. Z młodocianych objętych opieką kuratorską, Hufiec zrekrutował 9 dzieci

¹⁹ W sprawie wprowadzenia do użytku dokumentów: Biuro Wojewódzkiej Komendy OHP – standardy funkcjonowania, Hufiec Pracy – standardy funkcjonowania, Środowiskowy Hufiec Pracy – standardy funkcjonowania, Ośrodek Szkolenia i Wychowania – standardy funkcjonowania, Centrum Kształcenia i Wychowania – standardy funkcjonowania.

w 2014 r., 10 dzieci w 2015 r. i 3 dzieci w 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 102, 337-344, 392)

Komendant wyjaśnił, że w celu zrekrutowania do Hufca osób w wieku 15-18 lat, które mimo obowiązku szkolnego, nie kontynuowały nauki oraz pozostawały bez pracy, Hufiec zamieszczał informacje o swojej działalności na stronach internetowych, w lokalnych publikacjach, organizował także prezentacje w szkołach i jednostkach organizacyjnych gmin. Hufiec informował o możliwości zdobycia dobrego zawodu dla osób mających problemy z nauką lub trudną sytuacją rodzinną. Nabór dotyczył uczniów VII klasy Szkoły Podstawowej dla Dorosłych, II i III klasy Gimnazjum dla Dorosłych, Szkoły Branżowej I Stopnia (dawna Zasadnicza Szkoła Zawodowa). Oferta obejmowała uzupełnienie wykształcenia ogólnego i zdobycie zawodu, działalność wychowawczą, profilaktyczną i resocjalizacyjną, organizację życia kulturalnego, sportowego i turystycznego. Proponowane zawody to m.in. kucharz, mechanik pojazdów samochodowych, piekarz, tapicer, operator obrabiarek skrawających. W Hufcu działały 2 koła zainteresowań: koło fotograficzne i koło sportowe. Na swoich stronach internetowych Hufiec promował naukę wykazując realizację wielu projektów wychowawczo-profilaktycznych, takich jak m.in. *Stop cyberprzemocy, Współczesny patriotyzm, Szkoła bez przemocy, Rozdajemy patriotyzm*.

(dowód: akta kontroli str. 102, 107-120)

1.3.2. W 2015 r. podczas tzw. *Otwartych drzwi* Hufiec rozpoznawał potrzeby zawodowe uczestników, wskazywał możliwości zdobycia zawodu, a także upowszechniał postawy sprzyjające integracji. W maju i czerwcu 2015 r. Hufiec promował swoją działalność podczas prezentacji multimedialnych zorganizowanych dla zainteresowanych gimnazjalistów w gimnazjach w Mirosławcu, Chwiramie, Piecniku oraz w 3 gimnazjach w Wałcu. Pracownicy Hufca przeprowadzili także w tym czasie rozmowy z uczniami, rodzicami, pedagogami i dyrektorami na temat możliwości nauki i zdobycia zawodu w OHP.

W 2016 r. Hufiec podpisał porozumienie z Cechem Rzemiosł Różnych w Wałcu, podejmował przedsięwzięcia promocyjno-informacyjne na spotkaniach pracowników Hufca z dyrektorami gimnazjów w sprawie naboru do klasy I Gimnazjum dla Dorosłych (Gimnazjum w Chwiramie, Gimnazjum dla Dorosłych w Wałcu).

W czerwcu 2016 r. Hufiec przesłał drogą e-mail ulotkę reklamową OHP do kuratorów sądowych, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wałcu, ośrodków pomocy społecznej Powiatu Wałeckiego, Gimnazjów w Człopie, Tucznie, Mirosławcu i Chwiramie.

(dowód: akta kontroli str. 107-120, 208-220)

1.4. Hufiec w badanym okresie zawarł 43 umowy z zakładami pracy o warunkach zatrudnienia pracowników młodocianych OHP oraz realizował 17 umów wcześniej zawartych, które obowiązywały w latach 2014-2016.

(dowód: akta kontroli str. 124-128, 142)

Komendant wyjaśnił: *Przy doborze zakładów pracy mających możliwości kształcenia pracowników młodocianych ważnym partnerem Hufca (...) były instytucje rynku pracy OHP, czyli Młodzieżowe Centrum Kariery i Punkt Pośrednictwa Pracy. Jednostki te mając wiedzę na temat lokalnego rynku pracy ukierunkowywały nasze działania dotyczące zawierania umów z konkretnymi pracodawcami. Od lat nasza jednostka współpracuje z Cechem Rzemiosł w Wałcu zrzeszającym pracodawców w zawodach rzemieślniczych, którzy zatrudniają również uczestników OHP (np. murarzy-tylnarzy, fryzjerów, elektryków, mechaników pojazdów samochodowych). Ważnym elementem doboru pracodawców było zapewnienie przez nich wysokiego standardu szkolenia, a przez to przygotowanie wysokiej klasy fachowców w danym zawodzie. Innym bardzo ważnym czynnikiem doboru pracodawcy jest wyrażenie chęci zatrudnienia w przyszości absolwentów hufca.*

(dowód: akta kontroli str. 221-222)

Kadra Hufca nie stwierdziła w badanych latach przypadków naruszeń przez pracodawców zasad zatrudniania uczestników OHP. Wychowawcy na bieżąco sprawdzali dokumenty związane z zatrudnieniem młodocianych uczestników OHP, w tym zaświadczenia lekarskie (wstępne, okresowe), szkolenia BHP, a także pozostałe elementy procesu zatrudnienia uczestników Hufca, np. ubiór roboczy, czy pomieszczenia socjalne.

(dowód: akta kontroli str. 222)

1.5. Komendant oraz wychowawcy w badanym okresie nie dokonywali pisemnych analiz rynku pracy.

(dowód: akta kontroli str. 297)

Komendant wyjaśnił: *Hufiec nie sporządzał cyklicznie pisemnych analiz potrzeb rynku pracy. Bazowano na danych udostępnianych przez Powiatowy Urząd Pracy. Dostosowanie kierunków kształcenia, zarówno w formach szkolnych (uczniowie), jak i pozaszkolnych (beneficjenci projektów) do potrzeb powiatowego rynku pracy odbywało się na podstawie informacji od pracowników PUP oraz ogólnie dostępnych danych na stronach internetowych WUP i PUP, Ministerstwa Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej. Dane powyższe w pewnym stopniu pomagały Hufcowi dostosowywać ofertę szkoleniową do potrzeb pracodawców zgłaszających zapotrzebowanie na pewne grupy zawodowe. Ponadto doradca zawodowy z Młodzieżowym Centrum Kariery OHP badali predyspozycje zawodowe przyszłych beneficjentów, aby kierunek kształcenia (kursu) zawodowego odpowiadał ich oczekiwaniom, predyspozycjom zawodowym i oferowanym miejscom pracy na rynku, a także możliwościom samozatrudnienia (otworzenie własnej działalności gospodarczej).*

(dowód: akta kontroli str. 141)

Pracownicy Hufca uczestniczyli w Giełdach Zawodoznawczych i Targach Pracy, gdzie uzyskiwali wiedzę od pracodawców o potrzebach zatrudnieniowych. Przedstawiona oferta Hufca docierała bezpośrednio, pisemnie i telefonicznie do młodych osób zainteresowanych uczestnictwem w tego rodzaju formach wsparcia. Hufiec współpracował z Młodzieżowym Centrum Kariery²⁰ oraz Punktem Pośrednictwem Pracy w Wałczu²¹ – jednostkami Zachodniopomorskiej Wojewódzkiej Komendy OHP w Szczecinie.

(dowód: akta kontroli str. 221-225)

Informacja o działalności Hufca zamieszczana była także na stronach internetowych Starostwa Powiatowego w Wałczu, w tygodniku regionalnym *Ekstra Wałcz*. Na powyższych stronach internetowych Hufiec promował swoją działalność związaną z nauką i doskonaleniem czytania oraz działalność w kołach zainteresowań.

Ponadto w regionalnych mediach w latach 2014-2016 ukazały się:

- *Pojezierze Wałeckie* (lokalna gazeta) – artykuły pt.: *Razem łatwiej, Uczniowie OHP w Sejmie, Poetycko w Gostomi z udziałem uczniów Hufca*.
- *Fakty Wałeckie* (lokalna gazeta) – artykuł pt.: *delegacja OHP na konferencji w Sejmie, Udany występ*,
- strona internetowa Powiatu Wałeckiego – Konkurs kolęd i pastorałek w Starogardzie Gdańskim (8.12.2014 r.), Wycieczka do Oświęcimia, Finał ogólnopolskiej edycji XVI Konkursu Papieskiego w Wadowicach(15.06.2016 r.)

(dowód: akta kontroli str. 107-120)

Komendant nie uczestniczył w badanym okresie w radach programowych ZWK OHP w Szczecinie. Uczestniczył natomiast raz w miesiącu w odprawach prowadzonych przez Komendanta Wojewódzkiego. Komendant wyjaśnił, że: *podczas tych spotkań często poruszane były sprawy rynku pracy poprzez przedstawienie ofert szkoleń*

²⁰ Dalej: MCK.

²¹ Dalej: PPP.

zawodowych dla młodzieży oraz możliwości wzięcia udziału w projektach OHP współfinansowanych ze środków „unijnych”. W badanym okresie 2014 – 2016 Hufiec Pracy w Wałczu czynnie uczestniczył w realizacji projektów systemowych w ramach Programu „Gwarancje dla Młodzieży”: „Równi na rynku pracy” (2014 – 2015) oraz „Obudź swój potencjał” (2016 – 2017). Ponadto na odprawach prezentowane były możliwości udziału naszych uczestników w innych projektach np. „Ginące zawody pomysłom na przyszłość” oraz „Ginące zawody” realizowanych przez ZWK OHP.

(dowód: akta kontroli str. 140)

1.5. W badanym okresie Hufiec zawarł umowę z Gminą Miejską Wałcz²² dotyczącą współpracy w zakresie organizacji imprez sportowych i kulturalnych. Miasto było współorganizatorem cyklicznego turnieju tenisa stołowego organizowanego wspólnie z Komendą Wojewódzką. Miasto wspierało działalność Hufca w akcji rekrutacyjnej i promocyjnej. Realizację działań wspierało także Starostwo Powiatu Wałeckiego²³, które współorganizowało imprezy sportowe (turniej tenisa stołowego) oraz dni otwarte szkoły Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego. Hufiec posiadał zawarte umowy współpracy na czas nieokreślony z:

- Powiatowym Urzędem Pracy w Wałczu,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Wałczu,
- Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej w Wałczu,
- Komendą Powiatową Policji w Wałczu.

Hufiec zawarł również:

- umowę partnerską – porozumienie o współpracy w ramach partnerstwa lokalnego „Feniks” (PUP, PCPR, Miasto, MGOPS w Tucznie, MOPS Wałcz, Zespół Szkół nr 3 w Wałczu),
- porozumienie z Cechem Rzemiosł Różnych w Wałczu,
- umowę z Sądem Rejonowym – III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Wałczu.

Zawarte porozumienia i umowy włączały ww. instytucje w realizację działań Hufca poprzez pomoc w wyrównywaniu szans edukacyjnych i opiekuńczo – wychowawczych uczestników Hufca, wspieraniu rynku pracy w Powiecie Wałeckim (rozwijanie zainteresowań zawodowawczych oraz wspieranie ich pasji), pomoc w organizacji szkoleń, w tym otwieranie nowych horyzontów (spółdzielnie socjalne), aktywizację uczestników poprzez zatrudnianie w sektorze ekonomii społecznej, kierowanie do odpowiednich ośrodków pomocowych (pomoc prawna), współpracę z kuratorami sądowymi.

Hufiec zawarł także porozumienie²⁴ na rzecz partnerstwa dla Powiatu Wałeckiego z jednostkami samorządowymi i społecznymi działającymi na terenie powiatu²⁵. Projekt był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej. Partnerstwo miało na celu wzmacnianie mechanizmów współpracy na rzecz rozwoju Powiatu Wałeckiego, w tym zapewnienie warunków dla skutecznej aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców Powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania lokalnych zasobów oraz pełnego wykorzystania oddolnych procesów stymulujących wzrost społeczno-gospodarczy. Podpisane ww. porozumienia nie zawierały zobowiązań finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 170-207)

²² Dalej: Miasto.

²³ Umowa na czas nieokreślony z dnia 2 grudnia 2013 r.

²⁴ Umowa z dnia 27 listopada 2014 r.

²⁵ Uczestnikami programu byli oprócz Hufca: Gmina Miejska Wałcz, Gmina i Miasto Tuczno, MOPS w Wałczu, PUP w Wałczu, MGOPS w Mirosławcu, ZTUH ALBOR w Wałczu, MGOPS w Tucznie, Stowarzyszenie Wałeckie Media Obywatelskie, Stowarzyszenie Akademia Turystyki w Wałczu, Spółdzielnię Socjalną „Ogród Smaków” w Wałczu.

1.6. Według informacji WUP²⁶ pozyskanej w trybie art. 29 ust.1 pkt. 2 lit. f ustawy o NIK - z 19 zawodów, w których Hufiec prowadził kształcenie uczestników - zawodami nadwyżkowymi w 2014 r. były zawody: kucharz, fryzjer, sprzedawca, tapicer, mechanik pojazdów samochodowych, ślusarz, a w 2016 roku zawód fryzjera. W 2015 r. żaden z 19 zawodów, w których kształcił Hufiec nie był wykazany w informacji WUP jako nadwyżkowy.

Hufiec w 2014 r. zrekrutował do nauki zawodów nadwyżkowych łącznie 28 osób (68% zrekrutowanych), w tym m.in. 14 do nauki zawodu sprzedawcy, 5 kucharza i 6 fryzjera. W 2015 r. nie stwierdzono zrekrutowania przez Hufiec uczestników do zawodów nadwyżkowych wykazanych przez WUP. Hufiec zrekrutował i kształcił uczestników w zawodach: kucharz (11 osób), fryzjer (6), sprzedawca (22), mechanik pojazdów samochodowych (6), ślusarz (1).

W 2016 r. Hufiec zrekrutował do nauki nadwyżkowego zawodu fryzjera 22 osoby (27% zrekrutowanych). Ponadto Hufiec objął rekrutacją kandydatów do nauki zawodów: sprzedawca (22 osoby), elektryk (13), mechanik pojazdów samochodowych (5).

(dowód: akta kontroli str. 135-141, 163-169)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. NIK zwraca uwagę, że rekrutacja uczestników OHP w 2014 r. i 2016 r. obejmowała zawody zaliczane przez WUP do zawodów nadwyżkowych, w mniejszym stopniu poszukiwanych na lokalnych rynkach pracy. Mogło to zmniejszać szansę znalezienia zatrudnienia w wyuczonym zawodzie przez absolwentów OHP. Zgodnie z wytycznymi stanowiącymi załączniki do zarządzeń Komendanta Głównego OHP²⁷ w sprawie organizacji i naboru kształcenia i wychowania, uczestnicy OHP powinni być szkoleni w zawodach deficytowych, poszukiwanych na lokalnych rynkach pracy. Ponadto § 3 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie sposobu organizacji uzupełnienia wykształcenia ogólnego młodzieży w Ochotniczych Hufcach Pracy oraz zdobywania przez nią kwalifikacji zawodowych²⁸ stanowi, że dobór formy, kierunku i poziomu kształcenia uczestników OHP odbywa się z uwzględnieniem szans na uzyskanie zatrudnienia po zakończeniu kształcenia.

W ocenie NIK, w miarę możliwości Hufiec powinien dostosowywać ofertę edukacyjną do oczekiwań lokalnego rynku pracy.

Komendant wyjaśnił, że *nadwyżki i deficyty w statystykach WUP opierały się na badaniach osób wieku produkcyjnego, nie tylko na młodych ludziach – absolwentach. Wynikały one często z charakterystyk grupy danego zawodu tj.: zdezaktualizowanej wiedzy i potrzeby dodatkowego przeszkolenia, długiej przerwy w wykonywaniu zawodu, powstania nowych technologii pracy, wieku powyżej 50+, warunków zdrowotnych, sytuacji rodzinnej po urodzeniu dziecka oraz oczekiwań pracodawców z różnych względów (...). Hufiec dostosowywał ofertę zatrudnienia wychodząc naprzeciw potrzebom zakładów pracy oraz chętnych do przyścia do jednostki OHP. Działania te w większości dostosowane były do potrzeb lokalnego rynku pracy. Uczniowie pracując w zakładach stanowili jedno z ogniw zatrudnienia. Dlatego też firmy zgłaszając chęć zatrudnienia na praktyczną naukę zawodu wskazywały swoje potrzeby i często wyrażały chęć zatrudnienia swoich wychowanków po zakończeniu przez nich nauki. Hufiec Pracy współpracował z doradcą zawodowym, który w rozmowie wstępnej określał predyspozycje zawodowe kandydata. Ochotnicze Hufce Pracy nie prowadziły własnych szkół. Swoją ofertę dostosowywali do proponowanych*

²⁶ Pismo nr WUO.IV.0702.9.MJ.2017 z dnia 12 czerwca 2017 r.

²⁷ W 2013 r. – Zarządzenie nr 14 BEO z dnia 8 maja 2013 r.; 2014 r. – Zarządzenie nr 11 BEO z dnia 16 maja 2014 r.; 2015 r. – Zarządzenie nr 17 BEO z dnia 7 maja 2015 r.; Zarządzenie nr 12/BEO z dnia 4 maja 2016 r;

²⁸ Dz. U. Nr 262, poz. 2604.

przez szkołę kierunków kształcenia w zawodach. W przypadku HP 16-6 jest to Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wałczu. W każdym roku szkolnym zapewnione były miejsca praktyk dla wszystkich uczestników. Nauka zawodu trwa trzy lata, biorąc pod uwagę zmiany na rynku pracy, w roku, w którym uczestnik rozpoczyna naukę dany zawód może być nadwyżkowy, natomiast, kiedy kończy, zawód może nie występować w tym spisie. Przykładem mogą być takie zawody jak: ślusarze, lakiernicy, sprzedawcy, mechanicy pojazdów samochodowych, które w roku 2014 figurowały, jako zawody nadwyżkowe, natomiast już w latach następnych nie znajdowały się na liście zawodów nadwyżkowych i deficytowych. W dzisiejszych czasach młodzież nie była szkolona tylko na potrzeby rynku lokalnego, ale również krajowego, jak i europejskiego. Było to związane z dużą mobilnością młodych ludzi na rynku pracy, którzy w poszukiwaniu atrakcyjniejszych ofert wyjeżdżali do dużych miast oraz poza granice kraju. Młodzi mieli świadomość, że wyjeżdżając poza swój region (min. 80 km) i otrzymując zatrudnienie mogli uzyskać bon zasiedleniowy z PUP-u, który funkcjonuje od 2014 roku.

(dowód: akta kontroli str. 136-137)

2. NIK zwraca również uwagę na wysoki w latach szkolnych 2013/14, 2014/15 i 2015/16 wskaźnik wykruszalności uczestników (odpowiednio 17,7%, 20,8% i 19%), obniżającą się efektywność kształcenia na poziomie gimnazjum (84,0%, 47,7% i 53,9%) i na poziomie nauki zawodu (73,7%, 83,9% i 70,4%).

Wskaźnik wykruszalności w skali kraju był niższy i wynosił 7,3%, 5,96% i 6,0%, natomiast wskaźnik efektywności kształcenia był wyższy i wynosił na poziomie gimnazjum odpowiednio 81,8%, 83,1% i 80,6% i na poziomie nauki zawodu 91,2%, 92,1% i 91,3%. Średnia frekwencja uczestników na zajęciach szkolnych i praktycznych była wyższa od średniej krajowej.

(dowód: akta kontroli str. 4-5)

Zdaniem NIK wskazane jest podjęcie niezbędnych działań w celu poprawy wyników kształcenia w Hufcu.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Hufca w zbadanym obszarze.

Ocena częściowa

2. Przygotowanie zawodowe i zatrudnienie absolwentów OHP na otwartym rynku pracy, w tym trwałość zatrudnienia i jego zgodność z nabytymi kwalifikacjami.

2.1. W badanym okresie Komendant zarządzeniami²⁹ corocznie powoływał komisję rekrutacyjną³⁰. Skład komisji rekrutacyjnej w roku szkolnym 2016/2017 był zgodny z zarządzeniem Komendanta Głównego OHP Nr 12/BEO z dnia 4 maja 2016 r. w sprawie rekrutacji do jednostek opiekuńczo-wychowawczych OHP na rok szkolny 2016/17. Komisje powołane w latach 2014-2016 składały się z przewodniczącego (Komendant Hufca), z 3 wychowawców, doradcy zawodowego MCK, dyrektora Zespołu Szkół Miejskich nr 2 w Wałczu³¹, kierownika szkolenia praktycznego, pedagoga i kierownika warsztatów Zespołu Szkół nr 2, kuratora sądowego, pracodawcy, przedstawiciela Starostwa Powiatowego w Wałczu, kierownika szkolenia praktycznego, instruktora praktycznej nauki zawodu.

Przy przyjęciu kandydata do OHP wymagana była dokumentacja: podanie, kwestionariusz osobowy, ostatnie świadectwo szkolne, fotografie legitymacyjne, w przypadku kandydata młodocianego – pisemna zgoda rodziców lub opiekunów prawnych na zawarcie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego,

²⁹ Zarządzenie: z dnia 10 maja 2013 r., 21 maja 2014 r., 27 maja 2015 r., 13 maja 2016 r.

³⁰ Rekrutacja: 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017.

³¹ Dalej: ZS nr 2.

opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej (w przypadku uczestnika uzupełniającego kształcenie ogólne w gimnazjum), opinia pedagoga szkoły w przypadku kandydata młodocianego nieposiadającego ukończonego gimnazjum, zaświadczenie lekarskie o przydatności do zawodu (w przypadku przyjmowania kandydata do nauki zawodu). (dowód: akta kontroli str. 143-150, 151-162)

2.2. Kwalifikacje i dobór kandydatów w Hufcu dokonywano w oparciu o procedury określone przez Komendanta Głównego OHP. Kontroler NIK przeprowadził analizę losowo wybranych wniosków 18 kandydatów do OHP (po 6 podań z roku szkolnego 2014/15, 2015/16, 2016/17, stanowiących 3,2% uczestników). Teczki osobowe wszystkich 18 kandydatów zawierały podanie, kwestionariusz osobowy, ostatnie świadectwo szkolne, 3 fotografie legitymacyjne, pisemną zgodę rodziców/opiekunów prawnych na zawarcie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, zaświadczenie lekarskie o przydatności kandydata do zawodu.

Analiza dokumentów 18 kandydatów wykazała, że:

- dokumenty składane były do Hufca w okresie od czerwca do końca września roku,
- kandydaci, którzy składali podanie o uzupełnienie kształcenia ogólnego w gimnazjum (2 przypadki z 18) powinni także oprócz ww. dokumentów złożyć opinię poradni pedagogiczno-psychologicznej oraz opinię pedagoga szkoły. W jednym z tych przypadków kandydat nie dostarczył opinii pedagoga szkolnego,
- 16 kandydatów, którzy składali podanie o naukę zawodu posiadali wymagane dokumenty (bez konieczności składania opinii psychologicznych).

Komendant wyjaśnił: *Komisja rekrutacyjna we wrześniu 2015 r. podjęła decyzję o przyjęciu ucznia do Hufca do klasy II Gimnazjum dla Dorosłych bez opinii pedagoga szkolnego. Po złożeniu dokumentacji przez uczestnika poinformowano rodziców, że brakuje opinii pedagoga szkolnego i poproszono o uzupełnienie braków. Po kilku dniach rodzice wraz z uczestnikiem poinformowali, że pedagog szkolny nie chce wydać opinii twierdząc, że ta osoba nie jest już uczniem tej szkoły. W związku z powyższym komisja rekrutacyjna uznała, że opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej jest opinią instytucji wyższego szczebla oraz jest opinią bardziej szczegółową od opinii pedagoga, która przeważnie zawiera się w 3-4 zdaniach i podjęła decyzję o przyjęciu uczestnika.*

(dowód: akta kontroli str. 236, 237-260)

Dokumenty składane przez 18 badanych kandydatów nie zawierały opinii dotyczących rozpoznania preferencji uczestników do zawodu. Objęci badaniem kandydaci nie byli (brak dokumentów) objęci opieką doradcy zawodowego oraz nie można było ustalić projektowanej ścieżki edukacyjnej kandydatów.

(dowód: akta kontroli str. 308-309)

Hufiec w badanym okresie nie odnotował przypadku osób młodocianych, w stosunku, do których rekrutacja się nie powiodła. Hufiec nie zarejestrował przypadku braku predyspozycji do pracy i nauki w proponowanych przez pracodawców zawodach oraz nie odnotował propozycji nauki zawodu ze strony młodocianych kandydatów, które nie byłyby spełnione przez pracodawców.

Komendant wyjaśnił: *Pracownicy Hufca przed przyjęciem wymaganych dokumentów od kandydatów przeprowadzali wstępne rozmowy z osobami wyrażającymi chęć przystąpienia do Hufca. W trakcie rozmów zdarzały się sytuacje, że potencjalny kandydat nie spełniał wymogów rekrutacyjnych. W takich sytuacjach kadra Hufca wskazywała alternatywne formy dalszego kształcenia. Osoby takie po uzyskaniu szczegółowych informacji nie składały wymaganych dokumentów rekrutacyjnych do Hufca i z tego powodu nie mogły być uwzględnione w pracach komisji rekrutacyjnej.*

(dowód: akta kontroli str. 261-268, 310-314)

2.3. W Hufcu w badanym okresie prowadzono *Księgi Absolwentów*, w których odnotowywano podstawowe informacje o losach absolwentów uzyskane w trakcie

pomiaru ich losów³². Pomiary w latach 2014-2016 wykazały m.in., że:

- w 2014 r. *Księga Absolwentów* zawierała jeden pomiar, po pół roku od ukończenia szkoły. *Księga Absolwentów* zawierała wskazanie rodzaju kontaktu (spotkanie, osobiste, telefon, mail, listowny lub pośredni) oraz bieżącego stanu zawodowego absolwenta. Hufiec opuściło 31 absolwentów, nawiązano kontakt z 18 absolwentami (58%), w tym 9 z gimnazjum i 9 nauki zawodu, spośród których:
 - naukę w szkole kontynuowało 10 absolwentów, w tym 6 uczniów w gimnazjum i 4 naukę zawodu,
 - zatrudnionych było 5 absolwentów w tym jeden absolwent gimnazjum i 4 absolwentów nauki zawodu,
 - jeden pracował w wyuczonym zawodzie.
- w 2015 r. *Księga Absolwentów* zawierała adnotacje odnośnie: zawodu i formy kształcenia (data i zawód wyuczony np. fryzjer, sprzedawca), formy kontaktu (np. osobisty, telefoniczny), sytuacji absolwenta (podjęcie zatrudnienia, praca w kraju/za granicą, zawód, kontynuacja nauki/szkolenia i jego forma).
W 2015 r. Hufiec opuściło 51 absolwentów (wykonano 2 pomiary³³ – zapisy w obu pomiarach były podobne i objęły te same osoby, z którymi nawiązano kontakt). Hufiec nawiązał kontakt z 18 absolwentami (35%), w tym 5 z gimnazjum i 12 nauki zawodu – 2 pomiary, spośród których:

W wyniku I pomiaru:

- nawiązano kontakt z 18 absolwentami (35% ogółu),
- 7 absolwentów było zatrudnionych (39% spośród tych, z którymi nawiązano kontakt), w tym 3 uczniów gimnazjum oraz 5 uczniów nauki zawodu,
- 8 absolwentów (44%) kontynuowało naukę w formie szkoły wyższego stopnia,
- 4 absolwentów (22%) zatrudnionych było w wyuczonym zawodzie,
- 2 absolwentów (11%) nie było zatrudnionych i nie uczestniczyło w kształceniu.

W wyniku II pomiaru:

- nawiązano kontakt z 18 absolwentami (35% ogółu),
- zatrudnionych było 7 absolwentów (39% spośród tych, z którymi nawiązano kontakt), w tym 1 absolwent gimnazjum oraz 6 absolwentów nauki zawodu,
- kontynuowało naukę w formie szkoły wyższego stopnia lub szkolenia 5 absolwentów (27%),
- w wyuczonym zawodzie zatrudnionych było 4 absolwentów (22%),
- absolwenci, którzy nie posiadali zatrudnienia ani nie uczestniczyli w kształceniu lub szkoleniu - 1 osoba (5%).

- w 2016 r. *Księga Absolwentów* zawierała zapisy w zakresie 1 pomiaru³⁴.

W 2016 r. Hufiec opuściło 39 absolwentów (odnotowano 1 pomiar). Hufiec nawiązał kontakt z 34 absolwentami (87%), w tym 7 osób z gimnazjum i 27 nauki zawodu, spośród których m.in.:

- naukę w szkole kontynuowało 16 absolwentów, w tym 4 uczniów gimnazjum i 12 uczniów nauki zawodu,
- zatrudnionych było 7 absolwentów (3 w wyuczonym zawodzie), w tym 1 absolwent gimnazjum oraz 6 absolwentów nauki zawodu.

W *Księgach Absolwentów* w latach 2015-2016 Hufiec nie odnotował żadnej informacji o udziale absolwentów w działaniach Klubu Absolwenta OHP.

Łącznie w latach 2014-2016 Hufiec nawiązał kontakt z 70 absolwentami, co stanowiło 57,8% wszystkich absolwentów w tych latach.

(dowód: akta kontroli str. 225-236, 261-268, 303-307)

³² I pomiar po pół roku, II pomiar – po roku i III pomiar po 2 latach po ukończeniu szkoły i nauki zawodu przez uczestnika OHP.

³³ W 2015 r. przeprowadzono 2 pomiary tj. po pół roku i po 1 roku – 3 pomiar w trakcie.

³⁴ Drugi pomiar absolwentów 2016 r. (po 1 roku) wykonywany był w trakcie niniejszej kontroli.

Hufiec przy współpracy z MCK podejmował działania wspierające znalezienie pracy przez absolwentów: po 3 absolwentów z roczników 2014 i 2015 oraz 4 z rocznika 2016 uzyskało zatrudnienie. Absolwenci z lat 2014-2016 w trakcie trwania edukacji korzystali z usług pośrednika pracy (2 absolwentów w 2014 r., 14 w 2015 r., 17 w 2016 r.), 5 absolwentów HP lat 2014-2016 brało udział w projektach prowadzonych przez Hufiec oraz MCK: *Równi na rynku pracy*, *Obudź swój potencjał*, *Akcja Aktywacja*. Projekty te obejmowały wsparcie w postaci staży zawodowych oraz pomoc w znalezieniu zatrudnienia (3 osoby podjęły zatrudnienie na okres min. 3 miesięcy po zakończeniu projektów). Absolwenci z tych lat byli objęci wsparciem doradcy zawodowego, brali udział w grupowych spotkaniach o tematyce: *(ABC) przedsiębiorczości*, *Moje mocne i słabe strony*, *Pierwsze kroki w drodze do kariery – poznaj samego siebie*, *Autoprezentacja*. W zajęciach tych wzięło udział łącznie 56 osób. Wsparciem doradcy zawodowego w latach 2014-2016 było objętych 23 absolwentów.

(dowód: akta kontroli str. 93-94, 292-296, 369-370)

Na podstawie informacji uzyskanych z PUP w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK ustalono, że spośród objętych badaniem 30 absolwentów z lat 2014-2015:

- 16 osób zarejestrowanych było, jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy, w tym 3 osoby jako długotrwale bezrobotne, 2 pobierały zasiłek dla bezrobotnych. Pracę wg stanu na 31 maja 2017 r. miało 8 osób. PUP wyrejestrował z ewidencji 5 osób, które po skierowaniu do pracy nie podjęły zatrudnienia lub nie stawily się w wyznaczonym terminie.
- 14 spośród osób nie było zarejestrowanych, jako bezrobotne i osoby te nie pobierały zasiłków. PUP nie udzielał im wsparcia w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 maja 2017 r.

Na podstawie informacji z ZUS ustalono, że spośród 30 absolwentów objętych badaniem 24 okresowo podejmowało pracę zarobkową i opłacało składki na ubezpieczenia społeczne, z tego 17 osób zatrudnionych było na umowę o pracę, 5 osób na umowę zlecenie oraz 2 prowadziło własną działalność gospodarczą.

(dowód: akta kontroli str. 93-96, 269-276, 287-291)

Spośród 30 objętych badaniem absolwentów z lat 2014-2015 ze świadczeń socjalnych w różnym okresie (od jednego do kilku miesięcy w danym roku badanego okresu) korzystały rodziny 13 osób, przy czym osoby te nie były świadczeniobiorcami i nie była wydana dla tych osób w badanym okresie żadna decyzja administracyjna. Rodziny ww. 13 osób korzystały m.in. z pomocy pracownika socjalnego (w tym 2 przypadki wsparcia asystenta rodziny), z pomocy finansowej udzielanej rodzinie (zasiłek okresowy w rodzinie, zasiłek okresowy na opał, zasiłek celowy w rodzinie zasiłki celowe na zakup żywności w ramach programu wieloletniego *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*, zasiłki okresowe z powodu bezrobocia przyznane na mocy ustawy o pomocy społecznej). Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu w 1 przypadku skierował osobę do Klubu Integracji Społecznej, do kontaktu z doradcą zawodowym PUP i uzyskania dodatkowych kwalifikacji zawodowych.

(dowód: akta kontroli str. 97-100, 277-286)

2.4. Komenda Wojewódzka przeprowadziła kontrolę Hufca w czerwcu 2017 r. Wydane zalecenia lub rekomendacje dotyczyły m.in:

- niewykonania planu osobowego,
- braku udokumentowania działań dotyczących rekrutacji (książka, zeszyt) z wpisami osób (pracownika), podejmujących działania rekrutacyjne oraz m.in. pieczętki instytucji, do której udaje się pracownik i podjętych działań,
- braków w dziennikach zajęć wychowawczych w tym m.in. kontaktów z rodziną.

Hufiec przygotował plan naprawczy, w którym zobowiązał się do wykonania wszystkich zaleceń. Hufiec wykonał zalecenia pokontrolne.

(dowód: akta kontroli str. 78- 92)

2.5. Do Hufca w tym okresie nie wpłynęły skargi i wnioski na jego działalność.
(dowód: akta kontroli str. 316-319)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Hufca w zbadanym obszarze.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Obowiązek
poinformowania NIK
o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 24 sierpnia 2017 r.

Kontroler
Wiesław Kaszak
specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor